

Stanowisko Zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych w sprawie Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku

Rolnictwo to jeden z najważniejszych sektorów gospodarki Unii Europejskiej. Jego strategiczne znaczenie odczuwają nie tylko mieszkańcy obszarów wiejskich pośrednio lub bezpośrednio zaangażowani w działalność rolniczą, lecz również wszyscy pozostali obywatele Wspólnoty stanowiący łącznie szeroko pojęty ogół społeczeństwa europejskiego.

Rolnictwo jest niezwykle dynamiczną gałęzią ekonomii Wspólnoty znacznie wykraczającą poza produkcyjną rolę dostarczania żywności, dlatego **Wspólna Polityka Rolna musi odpowiadać coraz to nowym wyzwaniom stawianym przed europejskimi rolnikami zgodnie z potrzebami i wolą mieszkańców Unii Europejskiej.** Różnorodność dóbr wynikających z działalności rolniczej nie może zostać pominięta w dyskusji na temat nowego wymiaru WPR po 2013 roku, a szereg nowych wyzwań zdefiniowanych decyzjami politycznymi UE musi znaleźć swoje odniesienie w przyszłym jej kształcie.

„Zadaniem Wspólnoty jest popieranie (...) harmonijnego rozwoju działalności gospodarczej na terenie całej Wspólnoty, stałego i równomiernego rozwoju, umacniania stabilności, szybszego podnoszenia poziomu życia i ściślejszych stosunków między Państwami należącymi do Wspólnoty.” Niniejszy cel zdefiniowany już w roku 1957 w Traktacie Rzymskim stanowiącym po dziś dzień podstawę funkcjonowania Unii Europejskiej oraz Wspólnej Polityki Rolnej, co potwierdzono w trakcie jej ostatniego średniookresowego przeglądu w latach 2007-2008 (*Health Check*), pozostając wciąż aktualnym powinien przyświecać decydentom podczas toczącej się obecnie debaty na temat przyszłości WPR.

W celu umożliwienia kontynuacji produkcji rolnej w Unii Europejskiej nacechowanej najwyższymi na świecie standardami jakościowymi oraz bezpieczeństwa żywności, w opinii Krajowej Rady Izb

Rolniczym konieczne jest zapewnienie odpowiedniego poziomu wsparcia rolników. Aby mogło to być możliwe **budżet WPR po 2013 roku musi pozostać przynajmniej na dotychczasowym poziomie**. Pamiętając jednakże o nowych zadaniach rolnictwa związanych m.in. z walką ze zmianami klimatycznymi oraz zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego UE, należy rozważyć praktyczne możliwości poszerzenia zakresu finansowania rolnictwa jako narzędzia w osiągnięciu celów strategicznych dla całego kontynentu europejskiego. Jednocześnie, **aby zapewnić faktycznie wspólnotowy charakter WPR, niedopuszczalna jest jakakolwiek jej nacjonalizacja**, a środki wspierające rolnictwo z budżetów krajowych powinny być ściśle monitorowane i, w miarę konieczności, odgórnie ograniczane, tak aby możliwe było efektywne konkurowanie pomiędzy rolnikami z różnych państw członkowskich.

Ważnym mechanizmem w stabilizacji dochodów rolników muszą pozostać płatności bezpośrednie. Ich złożona funkcja związana m.in. z koniecznością zapewnienia społeczeństwu dostaw na rynek żywności najwyższej jakości produkowanej w poszanowaniu środowiska naturalnego czy też rekompensowania rolnikom kosztów związanych z pozaprodukcyjnymi funkcjami rolnictwa, nie pozwala na porzucenie tego kluczowego instrumentu Wspólnej Polityki Rolnej UE. Wobec postępującej globalizacji kontynuacja produkcji rolniczej w Europie, wobec znacznie wyższych niż w pozostałych regionach świata kosztów, nie będzie możliwa bez odpowiedniego mechanizmu wsparcia. Trudny i znacznie mniej dochodowy zawód rolnika potrzebuje systemu zachęt, co potwierdzają obserwowane już negatywne tendencje w zakresie opuszczania ziemi i zbyt wolnej przemiany pokoleniowej na obszarach wiejskich. Od 2007 roku Wspólnotę tworzy 27 krajów członkowskich, które cechuje ogromne zróżnicowanie pod względem przyjętego systemu dystrybucji płatności obszarowych, wysokości samego wsparcia oraz alokacji środków w poszczególne sektory rolnictwa. W związku z powyższym, **istnieje głęboka konieczność ujednoczenia i unifikacji systemu płatności bezpośrednich**, których przyznawanie oparte będzie na obiektywnych kryteriach ekonomicznych i społecznych, tak aby w sposób faktyczny realizowany był wspólnotowy charakter polityki rolnej UE. Jednocześnie, przyjęte kryteria w sposób klarowny muszą odnosić się do po raz kolejny przytaczanego nadrzędnego celu Wspólnoty, jakim jest dążenie do *harmonijnego rozwoju działalności gospodarczej* (w tym przypadku rolnictwa) *na terenie całej Wspólnoty*. **Kryteria oparte na historycznych wielkościach produkcji w poszczególnych krajach UE nie mają dalszego uzasadnienia**, a ich stosowanie w przyszłej WPR negowałyby by wręcz osiągnięty w ostatnich latach postęp. Dlatego w opinii polskiego samorządu rolniczego dystrybucję jednolitych płatności bezpośrednich należałoby oprzeć na faktycznie obiektywnych czynnikach takich jak: areał, zatrudnienie oraz wartość produkcji dostarczanej na rynek ważona siłą nabywczą waluty obowiązującej w danym państwie członkowskim.

Wspólna Polityka Rolna musi zostać uzbrojona w efektywne narzędzia zarządzania ryzykiem związanym z wieloma czynnikami wpływającymi na dochodowość produkcji rolnej. Drastyczne spadki cen surowców rolnych oraz ich wahania w sposób negatywny oddziałują na opłacalność, a co za tym idzie kontynuację tej produkcji. Dlatego należy pozostawić niektóre elementy bezpośredniego wpływu na podaż tj. skup interwencyjny czy też wsparcie prywatnego przechowalnictwa, tak aby możliwa była szybka reakcja na poziomie wspólnotowym na niebezpieczne tendencje spadku opłacalności działalności rolniczej.

WPR jako politykę odpowiedzialną również za rozwój obszarów wiejskich, także i po 2013 roku musi cechować duża różnorodność narzędzi postępu ustanowionych w ramach II filara.

Duża elastyczność we wspieraniu obszarów wiejskich oparta na działaniach dostępnych poprzez krajowe/regionalne programy rozwoju stanowi niezwykle ważne i, jak pokazuje praktyka, efektywne narzędzie w stymulacji poziomu życia na wsi i niedużych ośrodkach miejskich. Dlatego podejście takie musi mieć swoje odbicie w przyszłej WPR, tak aby zapoczątkowane inicjatywy rozwojowe, w szczególności w państwach, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2004 i 2007 roku, mogły być kontynuowane dodatkowo przyspieszając proces integracji gospodarczej Wspólnoty. Niemniej **istotną stroną II filara WPR jest kontynuacja wspierania działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)**. Pomoc taka ma kluczowe znaczenie w wielu regionach, gdzie dominuje ekstensywny charakter rolnictwa mający szczególne znaczenie dla utrzymania krajobrazu rolniczego i pozytywnie wpływający na środowisko naturalne. Wobec trwającej obecnie równoległe debaty na temat aktualizacji definicji obszarów o naturalnych utrudnieniach działalności rolniczej, Krajowa Rada Izb Rolniczych postuluje o racjonalne określenie kryteriów, na podstawie których stworzona zostanie nowa mapa ONW.

Jednocześnie, **wszystkie elementy WPR muszą ulec uproszczeniu**, zarówno dla wdrażających dostępne w jej ramach mechanizmy instytucji w krajach członkowskich UE, jak i samych beneficjentów wsparcia, co w sposób bezpośredni wpłynie na przejrzystość zasad oraz zredukuje koszty administracyjne sięgające niekiedy kilkudziesięciu procent dostępnych środków finansowych. Zabieg taki pomoże również w bardziej klarownym przekazie idei pomocniczości wobec rolnictwa całemu społeczeństwu.

/-/ Wiktor Szmulewicz

PREZES
Krajowej Rady Izb Rolniczych